

**ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИНИНГ
ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ МАХСУС
ПРОФИЛАКТИКАСИ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ
(СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ МИСОЛИДА)**

Турсунов Икромжон Нормуродович

Ўзбекистон Республикаси

Ички ишлар вазирлиги

Академияси мустақил изланувчиси

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.10347901>

ARTICLE INFO

Received: 04th December 2023

Accepted: 10th December 2023

Online: 11th December 2023

KEY WORDS

Ички ишлар органлари,
Сурхондарё вилояти,
ҳуқуқбузарликларнинг махсус
профилактикаси,
ҳуқуқбузарликларни олдини
олиш, фаолиятни ташкил
этиш.

ABSTRACT

Мақолада Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси фаолиятини Сурхондарё вилояти мисолида ташкил этиш хусусида фикр юритилиб, мазкур фаолиятни янада самарали ташкил қилишга оид таклиф ҳамда тавсиялар билдирилган.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ҳозирги ислохотлар жараёнида асосий йўналишлардан бирини – жамоат тартибини сақлаш ва жамоат хавфсиз-лигини таъминлаш ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ташкил этади. Мазкур жараёнларда эса, ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси фаолияти муҳим аҳамият касб этади. Ушбу фаолиятни амалга оширишда эса, ички ишлар органларининг ўзига хос муносиб ўрни бор. Жумладан, бугунги кунда ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси фаолиятини самарали ташкил этиш бўйича Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари томонидан ҳам тегишли тадбирларни амалга оширилиб келинмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»¹ги қонунига биноан, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасаларнинг айрим турдаги ҳуқуқбузарликлар профилактикасига, бу турдаги ҳуқуқбузарликларнинг содир этилиши сабабларини ва уларга имкон бераётган шарт-шароитларни бартараф этишга, айрим тоифадаги шахсларни аниқлаш ва уларга профилактик таъсир кўрсатишга қаратилган махсус тадбирларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишга доир фаолияти ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикасидир. Ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикасини амалга ошириш учун эса, қуйидагилар асос бўлади:

- айрим турдаги ҳуқуқбузарликларнинг, шахслар тоифаларининг кўпайиши;

¹ Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://Lex.uz>.

- жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига, шахс, жамият ва давлат манфаатларига тажовуз қилувчи хатарлар ва таҳдидларнинг юзага келиши.

Шунингдек, ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикасини ўзига хос жиҳатларидан бири сифатида, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи субъектлар ташаббуси ва раҳбарлиги остида, олдиндан ишлаб чиқилган ва ички буйруқ билан тасдиқланган махсус режалар асосида амалга ошириладиган махсус тадбирлардан иборатлигини қайд этишимиз лозим. Яъни, ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси илгари судланган шахслар, алкогольни суиистеъмол қилувчи ёки гиёҳвандлик воситаларини, психотроп моддаларни ва ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилувчи шахслар ҳамда вояга етмаганлар ўртасида доимий равишда сама-рали ташкил этиш ва амалга ошириш мақсадида махсус профилактик режалар ишлаб чиқиб, ушбу режалар асосида (гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилувчи шахслар ўртасида - «Қорадори»; илгари судланган ҳамда ички ишлар органлари маъмурий назоратида турган шахслар ўртасида - «Назорат»; ўқотар қуроллар, ўқ-дорилар, портловчи моддалар ва портлатиш қурилмаларининг но-қонуний муомаласи билан боғлиқ ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича - «Арсенал»; одам савдоси, жинсий эркинлик ва ахлоққа қарши ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича - «Орият»; оила-турмуш доирасидаги ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича - «Турмуш», диний экстремизм ва терроризм билан боғлиқ ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича - «Антитеррор»; пас-порт тизими қоидаларини бузиш билан боғлиқ ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича - «Паспорт-виза», Ўзбекистонда бўлиш қоидаларининг бузилиши билан боғлиқ ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича - «Спитамен», вояга етмаганлар ўртасидаги назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича - «Ўқувчи», «Давомат», «Ўсмир», «Ойна», «Ғамхўрлик»; ва бошқа) тегишли тадбирларни амалга оширадilar. Мазкур фаолиятни амалга оширишда эса, ички ишлар органлари муҳим аҳамият касб этади.

Шу билан бирга, ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси кўпинча криминоген вазият оғир бўлган ҳудудларга ҳамда ҳуқуқбузарлик содир этишга мойил шахсларга йўналтирилиши, шунингдек алоҳида кўрсатма ва топшириқлар асосида амалга оширилиши билан профилактиканинг бошқа турларидан ажралиб туради. Бошқача айтганда, ички ишлар органлари тегишли ҳудудлардаги криминоген вазият таҳлилларига асосан, маъмурий ҳудудда ёки у ерда жойлашган алоҳида объектда айрим турдаги ҳуқуқбузарликларнинг, уларни содир этувчи шахслар тоифаларининг кўпайиши, шунингдек жамоат тартиби ва жамоат хавфсизлигига, шахс, жамият ва давлат манфаатларига қарши қара-тилган хавф-хатарлар ва таҳдидларнинг юзага келиши кучайганда ушбу турдаги ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси, бу турдаги ҳуқуқбузарликларнинг содир этилиш сабабларини ва уларга имкон берган шарт-шароитларни бартараф этишга, ғайриижтимоий хулқ-атворли, ҳуқуқбузарлик содир этишга мойил бўлган, ҳуқуқбузарлик содир этган шахсларни аниқлаш ҳамда уларга профилактик таъсир кўрсатиш мақсадида ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси чора-тадбирларини амалга оширадilar.

Айтиш мумкинки, Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикасини амалга оширишда ички ишлар органларининг ушбу йўналишдаги фаолиятини ташкил этиш ва мувофиқлаш-тириш, мазкур фаолият устидан доимий назорат, таҳлил ҳамда режалаштириш-ни ўз вақтида амалга оширишлари ўзига хос хусусиятга эгадир. Шунингдек, ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси тадбирлари амалга оширилаёт-ган тегишли ҳудуднинг ва даврнинг ўзига хос хусусиятларини, ҳуқуқбузарлик-ларни келтириб чиқарувчи ва уларнинг содир этилишига имконият яратувчи омилларнинг моҳиятини, ҳуқуқбузарлик содир этувчиларнинг шахси, ушбу турдаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда ички ишлар органларининг куч ва имкониятларини ўрганган ва ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқиш муҳим аҳамият касб этади.

Шу ўринда қайд этиш ўринлики, вилоят ички ишлар органлари томонидан ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси тадбирларини ўз жойида, вақ-тида, сифатли ва келажак учун самарали амалга оширилишида барча таркибий тузилмалар ўзларининг ойлик, чораклик ҳамда йиллик ҳисоботларида тегишли ҳудудларида қайси турдаги ҳуқуқбузарликлар ёки шахслар тоифалари ошиб бораётганлиги, жамоат тартиби ва жамоат хавфсизлигига, шахс, жамият, давлат манфаатларига тажовуз қилувчи салбий ҳолатлар ҳақида акс эттиришлари ҳамда келажакдаги фаолиятлари учун ишлаб чиқиладиган режаларида ушбу ҳолат-ларни олдини олиш бўйича тегишли тадбирлар белгилашлари ва мазкур белги-ланган тадбирларни сифатли ҳамда самарали амалга оширишлари улар фаолият олиб борадиган бириктирилган ҳудудларида ҳуқуқбузарликларнинг ҳолатига, яъни криминоген вазиятга ва ушбу ҳудудлардаги жамият ривожига ўзининг ижобий таъсирини кўрсатади.

Ўзбекистон Республикаси «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»²ги қонунига биноан, айрим турдаги ҳуқуқбузарликлар профилак-тикасига, бу турдаги ҳуқуқбузарликларнинг сабаблари ва содир этилишига имкон бераётган шарт-шароитларни бартараф этишга, айрим тоифадаги шахсларни аниқлаш ва уларга профилактик таъсир кўрсатишга қаратилган махсус тадбирларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишга доир чора-тадбирлар қуйидаги йўналишларда ташкил этилади:

- илгари судланган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси;
- спиртли ичимликка ружу қўйган, гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилувчи шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси;
- вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси.

Илгари судланган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси профилактика хизматлари фаолиятининг асосий йўналишларидан бири ҳисобланади³. Хусусан, бугунги кунда Сурхондарё вилоятида ички ишлар органлари томонидан илгари судланган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликлар

² Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://Lex.uz>.

³ *Мухторов Ж.С. Ички ишлар идоралари профилактика хизматлари томонидан жиноятларнинг олдини олишни таъминлаш: юрид. фан. номз. дис. ... автореф - Т., 2009. - Б. 12.*

профилактикаси бўйича салмоқли ишлар амалга оширилади. Сурхондарё вилоятида 2023 йил 9 ойида содир этилган фирибгарлик жиноятларининг 133 таси илгари судланган шахслар томонидан содир этилган бўлиб, 68 нафар муқаддам судланганлар ўғирлик жиноятини содир этганлар⁴. Мазкур ҳолатлар илгари судланган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириш нақадар муҳим эканлигини намоён этмоқда.

М.З. Зиёдуллаев, илгари судланганлар ўртасида ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда профилактика инспекторлари томонидан ички ишлар органлари маъмурий назорати остидаги шахслар, маъмурий назорат таъсирига тушмайдиган илгари судланганлар ва озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларга тортилган ва шартли ҳукм қилинган шахсларни профилактик ҳисобга олиб, улар билан профилактик ишларни олиб боришга асосий эътибор қаратилади⁵, деб таъкидлайди. Дарҳақиқат, қайд этилган тоифалар билан олиб бориладиган профилактик ишлар бугунги кунда муҳим аҳамият касб этади.

Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари илгари судланган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси чора-тадбирларини амалга оширишда жазони ўтаб чиққан шахсларни тизимли равишда касб-хунарга ўқитиш ёки уларни касбга ўргатиш жараёнини ташкил этиш ва жазони ижро этиш муассасидан озод этилган шахсларни иш билан таъминлашда маҳаллий ҳокимликлар ҳузуридаги ижтимоий мослашув марказларининг масъулиятини ошириш мақсадга мувофиқдир.

Алкоголни суиистеъмол қилувчи ёки гиёҳвандлик воситаларини, психотроп моддаларни ва ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилувчи шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси чора-тадбирларини амалга оширишда ҳам Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари муҳим аҳамият касб этиш билан бирга, ушбу йўналиш соҳа ходимларидан ўзига хос масъулият талаб қилади.

Мутахассислар сурункали алкоголизм ва гиёҳвандликни ўзига хос аномал ҳолатлардан бири сифатида баҳолаб, кўп ҳолларда ҳуқуқбузарлик содир этилишига олиб келишини ҳамда бундай шахслар жиноят содир этишга мойил эканини⁶ таъкидлайдилар. А.Б. Кулахмедовнинг фикрича, гиёҳвандлик, наркоагрессия ижтимоий хавфи ва сон жиҳатдан ўсиш даражасига эга бўлиб, барча мамлакатлар учун бирдек хосдир⁷.

Айтиш мумкинки, алкогольни суиистеъмол қилувчи ёки гиёҳвандлик воситаларини, психотроп моддаларни ва ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилувчи шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг махсус

⁴ Сурхондарё вилоятида ички ишлар органларининг таҳлилий маълумотлари.

⁵ Зиёдуллаев М.З. Ички ишлар органларининг таянч пунктларини бошқаришни такомиллаштириш. Монография. – Т., 2018. – Б. 48-49.

⁶ Криминология: Дарслик / З.С. Зарипов, Ю.С. Пулатов, Г.А. Аванесов ва бошқ.; проф. З.С. Зарипов тахрири остида. - Т.: УзР ИИВ Академияси, 2006. – Б.78.

⁷ Кулахмедов А.Б. Гиёҳвандлик жиноятларининг амалиётига оид фикрлар // Ҳуқуқ–Право–Law. – 2004. – № 3. – Б. 89.

профилактикаси бўйича ҳам Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари томонидан бугунги кунда салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Лекин, мазкур йўналишда олиб борилган ўрганишлар ҳали олдинда қилинадиган ишлар кўплигини акс эттирмоқда. Масалан: 2023 йилнинг 9 ойида маст ҳолатдагилар Термиз шаҳридаги “Жўйжангал” МФЙда (4 нафар), Шерободдаги “Тароқли” МФЙда (2 нафар), Сариосиёдаги “Афросиёб” МФЙда (2 нафардан) жиноят содир этган⁸. Ушбу таҳлилий маълумотлар ҳам вилояти ички ишлар органларининг мазкур тоифадаги шахслар билан доимий равишда тегишли профилактик чора-тадбирлар амалга ошириб боришлари нақадар муҳим эканлигини намоён этмоқда.

Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари юқоридаги ҳолатларни олдини олиш бўйича бугунги кунда ушбу йўналишдаги ишларни амалга оширишда тегишли ҳудудларда алкогольни ёки гиёҳвандлик воситаларини, психотроп моддаларни ва ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилувчи шахслар кўпайишини олдини олиш мақсадида махсус профилактик чора-тадбирларни кучайтиришлари, яъни, мунтазам равишда спиртли ичимликлар сотишга ихтисослашган дўконларни, шу билан бирга дорихоналар фаолиятини доимий назоратга олишлари ҳамда алкогольни ёки гиёҳвандлик воситаларини, психотроп моддаларни ва ақл-ирода фаолиятига таъсир этувчи бошқа моддаларни истеъмол қилувчи шахсларни нормал ҳаёт тарзига қайтариш бўйича амалга ошириладиган махсус профилактик чора-тадбирларни янада кучайтиришлари лозим.

Таъкидлаш лозимки, вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятининг ўзини ҳам ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасидаги алоҳида йўналиш сифатида белгилаб олишимиз лозим. Сабаби, вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси мазмунига кўра умумий, яқка тартибдаги ва виктимологик профилактика чора-тадбирларини амалга оширишни ҳам талаб қилади⁹. Хусусан, Президентимиз Шавкат Мирзиёев ҳам ёшлар ҳаракатининг 2017 йил 30 июндаги IV қурултойида «Бизнинг энг муҳим йўналишимиз – бу ёшлар. Бу масалани ҳал этсак, катта ўзгаришларга эришамиз»¹⁰ деб таъкидлаган эди.

Бугунги кунда мамлакатимизда вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш борасида кенг миқёсида ижобий ислохотлар амалга оширилмоқда. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатишни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»¹¹ги қарори билан вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатишнинг мутлақо янги тизими жорий этилди. Ушбу тизим асосида, давлат

⁸ Сурхондарё вилоятида ички ишлар органларининг таҳлилий маълумотлари.

⁹ **Зиёдуллаев М.З. Милиция таянч пунктлари: қилинаётган ишлар, муаммо ва таклифлар. // Bola va zamon. - 2008. - № 3. - Б. 34.**

¹⁰ Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг IV қурултойидаги нутқи. 2017 йил 1 июль // Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий вебсайти – www.president.uz.

¹¹ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 3 августдаги «Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатишни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 490-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://Lex.uz>.

ва жамоатчилик ёрдамига муҳтож бўлган вояга етмаганлар билан ишлашнинг аниқ тартиби белгиланиб, болалар билан қандай ишлаш кераклиги кўрсатиб берилди. Лекин, амалга оширилаётган ижобий ислохотларга қарамасдан, вояга етмаганлар томонидан содир этилаётган ҳуқуқбузарликлар сони сезиларли даражада камаймасдан қолмоқда. Хусусан, 2023 йил 9 ойида Сурхондарё вилоятининг Термиз шаҳри, Термиз, Музработ, Жарқўрғон, Қумқўрғон, Шўрчи, Денов, Узун туманларида вояга етмаганлар энг кўп жиноятга қўл урган. 2023 йил 9 ойида вилоятда содир этилган фирибгарлик жиноятининг 4 таси вояга етмаганлар томонидан содир этилган бўлса, 70 нафар вояга етмаганлар томонидан ўғирлик жинояти содир этилган¹².

Мазкур ҳолатлар эса, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларни олдини олиш борасида таълим муассасалари ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳудудларида тарбиявий ишлар етарли даражада олиб борилмаётганлигини, ота-оналарнинг ўз фарзандлари тарбиясига бўлган масъулиятини ошириш ҳамда вояга етмаганларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш борасида тизимли муаммолар сақланиб қолаётганлигини кўрсатмоқда.

Айтиш мумкинки, назоратсиз қолдирилган ва уй-жойини ташлаб кетган вояга етмаганларни ўз вақтида аниқлаш ва улар билан ишлаш, ҳуқуқбузарлик содир этувчи вояга етмаганларни, уларни жиноят ва жамиятга зид бошқа ҳаракатларга жалб этувчи шахсларни аниқлаш ва тегишли профилактик ишларни олиб бориш ҳамда вояга етмаганлар ўртасида уюшган жиноятчиликнинг олдини олиш ушбу соҳадаги устувор йўналишлардир¹³. Шу билан бирга, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда уларнинг шахси ва ён-атрофидагиларнинг ўзига хос жиҳат-лари, қай даражада ижтимоий жиҳатдан хавfli аҳволда эканлиги, оиладаги тарбия шароитлари ҳамда содир этилган ҳуқуқбузарлик ёки ғайриижтимоий хатти-ҳаракатларнинг хусусиятини ҳисобга олиши талаб этилади¹⁴. Шунингдек, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг якка тартибдаги профилактикаси ижтимоий жиҳатдан хавfli аҳволда бўлган вояга етмаганларни аниқлаш, ижтимоий-педагогик реабилитация қилиш, ҳуқуқбузарлик ёки бошқа ғайриижтимоий хатти-ҳаракатлар содир этишларининг олдини олишга қара-тилган чора-тадбирларни назарда тутати¹⁵.

Сурхондарё вилояти ички ишлар органлари мазкур йўналишдаги ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикасини ташкил этишда манфаатдор вазирлик ва идоралар ҳамда фуқаролик жамияти институтлари билан ҳамкорликда вояга етмаганлар билан ишлаш тизимини такомиллаштиришлари мақсадга

¹² Сурхондарё вилоятида ички ишлар органларининг таҳлилий маълумотлари.

¹³ **Вецкая С.А.** Некоторые аспекты деятельности сотрудников полиции по профилактике наркопреступности среди несовершеннолетних // *Общество и право*. - 2013. - № 4. - С. 138.

¹⁴ **Исмаилов И., Зиёдуллаев М., Исраилова Н., Азимова Ф.** Вояга етмаганлар назоратсизлиги ва ҳуқуқбузар-ликларининг олдини олиш: Уқув-амалий кулланма. - Т.: Республика болалар ижтимоий мослашуви маркази, 2011. - Б. 102.

¹⁵ Бердиев Ш. Вояга етмаганлар томонидан ҳуқуқбузарлик содир этилишининг олдини олишнинг ўзига хос хусусиятлари // Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонуни ижросини таъминлашнинг асосий йўналишлари: Республика илмий-амалий конференцияси материаллари (2015 йил 12 март). – Т.: ЎЗР ИИБ Академияси, 2015. – Б. 22.

мувофиқдир. Шу билан бирга, фарзандларига таълим-тарбия беришда совуққонликка йўл қўйган ота-оналар билан фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида самарали ишларни ташкил этиш лозим.

Шунингдек, вилоят ички ишлар органлари вояга етмаганларни ота-оналари, уларнинг ўрнини босувчи шахслар ҳамда бошқа катта ёшдагиларнинг ғайрииж-тимой хатти-харакатлари ва таъсирдан химоя қилиш, уларни ҳуқуқбузар-ликларга, спиртли ичимлик ва гиёхвандлик воситаларини истеъмол қилишга, тиламчиликка жалб этадиган ота-оналар, уларнинг ўрнини босувчилар ва бошқа шахслар ҳамда ижтимоий жихатдан хавfli ахволда бўлган оилаларни аниқлаш, улар билан профилактик ишларни ташкил этиш ва бу борадаги ишларда кенг жамоатчилик билан ҳамкорликка алоҳида аҳамият бериши лозим. Хусусан, вояга етмаганларни ватанпарварлик, фуқаролик туйғуси, бағрикенглик, қонун-ларга, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида, зарарли таъсирлар, турли оқимларга қарши тура оладиган, ҳаётга бўлган қатъий ишонч ва қараш-ларга эга қилиб тарбиялаш ҳамда уларни ахлоқий негизларни бузишга олиб келадиган хатти-ҳаракатлардан, терроризм ва экстремизм, сепаратизм, фунда-ментализм, зўравонлик ва шафқатсизлик ғояларидан химоя қилишда, ёшларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтиришда, ёшлар ўртасида ҳуқуқбу-зарликлар профилактикасини амалга оширишда, шу билан бирга, уларнинг содир этилиш сабабларини ва бунга имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлашда вилоят ички ишлар органларининг ишларда кенг жамоатчилик билан ҳамкорлиги муҳим аҳамиятга эгадир.

Хулоса сифатида айтиш мумкинки, ҳуқуқбузарликлар махсус профилактикасини ташкил этишда вилоят ички ишлар органлари уларнинг сабаблари ва содир этилишига имкон бераётган шарт-шароитларни бартараф этишга, айрим тоифадаги шахсларни аниқлаш ва уларга профилактик таъсир кўрсатишга қаратилган махсус ва тезкор-профилактик тадбирларни амалга ошириш механизмларини тўғри белгилаб олишлари мақсадга мувофиқдир.